

DE MEIDEN

van **jean genet**
nederlandse vertaling **marcel otten**
regie **katie mitchell**
toneelgroep **amsterdam**

—
ROLVERDELING OP ACHTERZIJDE

VAN JEAN GENET
NEDERLANDSE VERTALING MARCEL OTTEN
REGIE KATIE MITCHELL
DRAMATURGIE PETER VAN KRAAIJ
SCENOGRAFIE CHLOE LAMFORD
COMPOSITIE PAUL CLARK
GELUIDSONTWERP DONATO WHARTON
LICHTONTWERP JAMES FARNCOMBE
KOSTUUMS WOJCIECH DZIEDZIC
PARTICULIER PRODUCENT EMMERIQUE
GRANPRÉ MOLIERE

ASSISTENTIE REGIE TATIANA PRATLEY
ASSISTENTIE SCENOGRAFIE RAMÓN HUIJBRECHTS
ASSISTENTIE KOSTUUMONTWERP ELEFHERIA LAVDAKI
TAALCOACH POOLS DOROTHEA NIKIPORCZYK
HOOFD TECHNIEK & PRODUCTIE GÖTZ SCHWÖRER
PRODUCTIELEIDING EDITH DEN HAMER
TECHNIEK SEBASTIAAN KRUIJS (1° INSPICIËNT), PEPIJN
VAN BEEK, MARTIJN SMOLDERS, ERWIN STERK, RUUD DE VOS
KOSTUUMATELIER FARIDA BOUHBOUH, WIM VAN VLIET (HOOFD)
KAP & GRIME DAVID VERSWIJVEREN
UITVOERING TONEELBEELD KLOOSTERBOER DECOR BV, LEVTEC,
TIMMERBEDRIJF EDDY VAN GELDER
CASTINGADVIEZEN HANS KEMNA
FOTOGRAFIE JAN VERSWEYVELD
BEELDBEWERKING HENRI VERHOEF
GRAFISCH ONTWERP BRIGIET VAN DEN BERG,
SARA VAN GELDER, JAN VERSWEYVELD
PUBLICITEIT METTE RAAPHORST
Druk SSP AMSTERDAM
MET DANK AAN GINA GLOVER, RAKHI SINGH (VIOOL),
CALINA DE LA MARE (VIOOL), FRA RUSTUMJI (ALTVIOOL),
DESMOND NEYSMITH (CELLO)

DE VOORSTELLING DUURT CIRCA 1U45, GEEN PAUZE.

DE MEIDEN

#DEMEIDEN

CHRIS NIETVELT, MARIEKE HEEBINK | AMSTERDAM | 2016

SYNOPSIS

De Poolse zussen Claire en Solange werken al jarenlang als dienstmeid bij een rijke dame in een groot en smetteloos appartement in de stad. Tijdens haar afwezigheid spelen ze om de beurt dat zij 'mevrouw' zijn, om zo aan de uitzichtloze realiteit te ontsnappen. Nu mevrouws minnaar door hun toedoen in de gevangenis is beland, beramen de zussen een plan om zich ook van hun meesteres te ontdoen. Maar de grens tussen spel en werkelijkheid dreigt te vervagen. Zijn Claire en Solange in staat hun gevaarlijke plan ten uitvoer te brengen?

Hoewel Claire en Solange in mevrouws bijzijn monddood zijn, zijn ze tijdens het spel wel in staat tegen haar in opstand te komen en zo hun wrok te ventileren. Ze associëren mevrouw met de religieuze, ethische, seksuele en culturele waarden die hun sociale positie bepalen. De beraamde moord is daarom de ultieme wijze om zich van die waarden te ontdoen en hun vrijheid terug te winnen.

De meiden is geïnspireerd op een waargebeurde misdaad. In 1933 vermoordden de zusjes Léa en Christine Papin op brute wijze hun mevrouw en haar dochter. Het daaropvolgende proces onthulde het geïsoleerde leven dat de zussen leidden, en bracht tevens de onmenselijke wreedheden van hun meesteressen aan het licht. Genet ontdeed zich van de sensationele aspecten van het verhaal, maar behield de socio-politieke implicaties, net als de innige band van de meiden en hun isolement ten opzichte van de rest van de wereld.

Claire en Solange behoren – net als Genet – tot de bezitloze klasse. Ze hebben geen geld, geen familie en geen perspectief op een andere baan. Hun enige bezit zijn de kleren die ze hebben en de afdankertjes die ze van mevrouw krijgen. Genet liet zich fel uit over iedere vorm van liefdadigheid. Het verhaal gaat dat een dame na het zien van De meiden op hem afstapte en hem trots vertelde dat ze al haar oude jurken aan haar meid gaf. Genet antwoordde kil: *'Schitterend. En geeft zij haar jurken aan u?'*

AUTEUR

Jean Genet (1910-1986) werd door zijn moeder vlak na zijn geboorte achtergelaten in een vondelingenhuis. Hij werd ondergebracht bij pleegouders op het Franse platteland, die hem in ruil voor een kleine vergoeding opvoedden tot hij oud genoeg was om op eigen benen te staan. Op jonge leeftijd begon hij te stelen en werd hij naar de jeugdgevangenis in Mettray gestuurd. Hier openbaarde zich zijn homoseksualiteit en leerde hij te overleven onder invloed van barre omstandigheden en perverse machtsrelaties.

Mettray vormde hem tot een toegewijd delinquent, waarna hij jarenlang als een vagebond door Europa trok en in zijn levensonderhoud voorzag door te stelen en zich te prostitueren. Zo kwam hij in contact met pooiers, ex-gedetineerden en moordenaars, die later model zouden staan voor de personages in zijn romans en toneelstukken. Tijdens een van zijn gevangenisstraffen begon hij te schrijven en publiceerde – op eigen kosten – zijn eerste gedicht. Dit bracht hem in contact met Jean Cocteau, die zeer onder de indruk was van zijn werk en hem aan een schrijverscontract hielp. In zijn debuutroman *Onze Lieve Vrouw van de Bloemen* (1944) stelt Genet zijn lezers voor aan mannelijke prostituees, travestieten en moordenaars; personages die leven in de marge van de samenleving.

In literaire en intellectuele kringen werd zijn werk hoog gewaardeerd en al snel volgden onder andere *Wonder van de roos* (1946) en het clandestien uitgegeven *Dagboek van de dief* (1948). Met zijn eerste toneelstukken, waaronder *De meiden* (1947) vestigde hij zich definitief als avant-gardistisch schrijver.

Op het hoogtepunt van zijn roem riskeerde Genet wegens openstaande straffen een levenslange opsluiting. Hij wist deze te ontlopen dankzij een petitie getekend door invloedrijke intellectuelen en kunstenaars. Hij kon echter niet voorkomen dat hij na het verschijnen van *Sartres Saint Genet* (1952) in een diepe artistieke crisis belandde. Vijf jaar lang was het stil, waarna een tweede creatieve fase aanbrak waarin hij, naast een filmscript en verschillende essays, twee van zijn belangrijkste toneelstukken schreef: *Het balkon* (1956) en *De negers* (1958).

Genet ging van een leven in de obscuriteit naar een leven in de schijnwerpers. Hij bleef zich echter immer verbonden voelen met de onderdrukten in de samenleving. Zijn politieke engagement kwam eind jaren zestig steeds meer op de voorgrond te staan. Hij demonstreerde onder meer voor betere leefomstandigheden van werkmigranten, sympathiseerde met de Black Panthers en zette zich in voor de Palestijnse zaak.

REGIE

De Britse regisseur Katie Mitchell (1964) staat bekend om haar provocatieve en eigenzinnige regiestijl en weet als geen ander te polariseren. Terwijl sommige critici haar veroordelen vanwege het ruïneren van de klassiekers ten behoeve van haar artistieke signatuur, wordt ze door anderen gezien als de belangrijkste hedendaagse Britse toneel- en opera regisseur.

Mitchell groeide op in Hermitage, Berkshire en begon op haar zestiende met regisseren. Hoewel haar carrière van start ging in Groot-Brittannië, onder andere bij de Royal Shakespeare Company en het National Theatre, encenseerde ze haar meest ambitieuze werk in het buitenland. Ze maakte producties voor grote theaters en festivals door heel Europa, maar werkte voornamelijk in Duitsland. Hier wordt ze uitgedaagd tot het maken van haar meest radicale, meest feministische werk. In Nederland regisseerde Mitchell *Orest* (2011) en *Written on Skin* (2012) bij De Nederlandse Opera en waren in 2015 zes van haar producties te zien in de Stadschouwburg Amsterdam tijdens het festival Brandstichter.

Katie Mitchell richt haar aandacht consequent op de vrouwelijke ervaring en perceptie. Als een van de weinige vrouwelijke regisseurs aan de top, in een nog altijd door mannen gedomineerde wereld, ziet ze dit als haar verantwoordelijkheid.

Haar werk kan enerzijds worden omschreven als conceptueel en wordt anderzijds gekenmerkt door een ver doorgevoerd naturalisme gebaseerd op de methode van Stanislavski. Deze methode legt de focus zowel op het gebruik van emoties uit de

herinnering van de acteurs, van binnen naar buiten, als de fysieke handelingen die een emotie uitdrukken, van buiten naar binnen. Stanislavski ligt aan de basis van Mitchells eigen werkwijze die ze beschrijft in haar boek *The Director's Craft* (2009). Deze werkwijze is gefundeerd op zowel psychologie als techniek en wordt gekarakteriseerd door een grondige research en minutieuze precisie, die worden neergeschreven in een partituur die de leidraad vormt voor alle betrokkenen: acteurs, ontwerpers, componisten. Haar unieke methode en haar rigoureuze politieke engagement staan telkens weer garant voor controversieel en enerverend theater.

De meiden is een toneelstuk dat Mitchell zeer goed past. In haar encensering zijn Claire en Solange Poolse immigranten, waarmee ze de bestaande machtsverhoudingen in het stuk actualiseert. Ook werpt ze een nieuw licht op performance en gender. (Seksuele) identiteit is volgens theoretici geen natuurlijk gegeven, maar komt voort uit een herhaling van cultureel bepaalde handelingen. Simone de Beauvoir schreef: *'Je wordt niet als vrouw geboren, maar tot vrouw gemaakt.'* Zo kunnen we rollen als man, vrouw, machthebber en onderdrukte reproduceren en bevestigen, maar tevens imiteren en ondermijnen. Claire en Solange spelen mevrouw maar gaan in hun rollenspel zo ver dat doen alsof, werkelijkheid wordt. Verbeelding en realiteit lopen in elkaar over en zijn derhalve de pijlers waarop Mitchells encensering balanceert.

‘Aan de schoonheid ligt niets anders ten grondslag dan de kwetsuur, op zichzelf staand, voor een ieder anders, verborgen of zichtbaar, die ieder mens bij zich draagt, die hij koestert en waarop hij zich terugtrekt wanneer hij de wereld wil verruilen voor een tijdelijke maar diep doorvoelde eenzaamheid.’

(Jean Genet, *Het atelier van Alberto Giacometti*, 1957.
Vertaling J. Bernlef. In: *Raster*, jaargang 1979, nummer 9)

DE MEIDEN

STADSSCHOUWBURG AMSTERDAM

(020 624 23 11)

WO 22 T/M ZA 25 NOV

DI 28 NOV T/M ZA 2 DEC

TA-EXTRA

INLEIDING WO 22, 29 NOV

ENGELSE BOVENTITELING DO 23, 30 NOV

NAGESPREK VR 24 NOV, 1 DEC

ENSEMBLE & GASTEN 17 | 18 HÉLÈNE DEVOS, JIP VAN DEN DOOL, FRED GOESSENS, JANNI GOSLINGA, AUS GREIDANUS JR., MARIEKE HEEBINK, ROBERT DE HOOG, HANS KESTING, HUGO KOOLSCHIJN, MARIA KRAAKMAN, RAMSEY NASR, CHRIS NIETVELT, CELIA NUFAAR, FRIEDA PITTOORS, HALINA REIJN, GIJS SCHOLTEN VAN ASCHAT, HARM DUCCO SCHUT, BART SLEGERS, EELCO SMITS, STEVEN VAN WATERMEULEN, CLAIRE BENDER, BART BIJNENS, EVELIEN BOSMANS, VIOLET BRAECKMAN, EVGENIA BRENDES, THOMAS CAMMAERT, MINGUS DAGELET, KATELIJNE DAMEN, BARRY EMOND, ROELAND FERNHOUT, ABKE HARING, MAARTEN HEIJMANS, EVA HEIJNEN, NOORTJE HERLAAR, GAITE JANSEN, MINNE KOOLE, DJAMILA LANDBRUG, ROB MALASCH, MASSIMO PESIK, DEWI REIJS, LINEKE RIJXMAN, DAVID ROOS, LUCA SAVAZZI, MICHAEL SCHNÖRR, ANNE-CHRIS SCHULTING, JIP SMIT, JOSHA STRADOWSKI, LUCAS VANDERVOST, ARIANE VAN VLIET, LEON VOORBERG, FAAS JONKERS, POEMA KITSEROO, ROVER WOUTERS, STIJN VAN DER PLAS

TONEELGROEP AMSTERDAM | MARNIXSTRAAT 427 | 1017 PK AMSTERDAM | (020) 795 99 00

TGA.NL | INFO@TGA.NL | TWITTER @TGAMSTERDAM | INSTAGRAM.COM/TONEELGROEPAMSTERDAM

FACEBOOK.COM/TONEELGROEPAMSTERDAM

accenture

CLIFFORD
CHANCE

SEIZOEN 17 | 18

–

PREMIÈRES

KLEINE ZIELEN

VAN LOUIS COUPERUS

REGIE IVO VAN HOVE

COPRODUCTIE RUHRTRIËNNALE
SEP, OKT, NOV 17

UIT HET LEVEN VAN MARIONETTEN

VAN INGMAR BERGMAN

REGIE NANOUK LEOPOLD

NOV 17

VERGEEF ONS

VAN A.M. HOMES

REGIE GUY CASSIERS

PRODUCTIE TONEELGROEP
AMSTERDAM/TONEELHUIS
FEB, MRT, APR, MEI, JUN 18

OEDIPUS

VAN ROBERT ICKE

NAAR SOPHOCLES

REGIE ROBERT ICKE

APR, MEI 18

–

REPRISES

HET JAAR VAN DE KREEFT

VAN HUGO CLAUUS

REGIE LUK PERCEVAL

AUG, OKT, NOV 17, APR 18

MEDEA

VAN SIMON STONE

NAAR EURIPIDES

REGIE SIMON STONE

AUG, SEP, OKT 17

SONG FROM FAR AWAY

VAN SIMON STEPHENS

REGIE IVO VAN HOVE

COPRODUCTIE MOSTRA
INTERNACIONAL DE TEATRO
DE SÃO PAULO
NOV, DEC 17

DE MEIDEN

VAN JEAN GENET

REGIE KATIE MITCHELL

NOV, DEC 17

DE STILLE KRACHT

VAN LOUIS COUPERUS

REGIE IVO VAN HOVE

COPRODUCTIE RUHRTRIËNNALE
DEC 17

KINGS OF WAR

VAN WILLIAM SHAKESPEARE

REGIE IVO VAN HOVE

CO-COMMISSIONERS BARBICAN,
THÉÂTRE NATIONAL
DE CHAILLOT, WIENER FESTWOCHEN
COPRODUCTIE BLINDMAN,
HOLLAND FESTIVAL,
MUZIEKTHEATER TRANSPARANT
OKT, DEC 17, MRT, MEI 18

THE FOUNTAINHEAD

VAN AYN RAND

REGIE IVO VAN HOVE

NOV, DEC 17, JAN 18

DE ANDERE STEM

VAN RAMSEY NASR

REGIE IVO VAN HOVE

JAN, FEB, MRT, APR 18

DE DINGEN DIE VOORBIJGAAN

VAN LOUIS COUPERUS

REGIE IVO VAN HOVE

PRODUCTIE TONEELGROEP
AMSTERDAM/TONEELHUIS
COPRODUCTIE RUHRTRIËNNALE
JAN, FEB 18

IBSEN HUIS

VAN SIMON STONE

NAAR HENRIK IBSEN

REGIE SIMON STONE

FEB 18

ROMEINSE TRAGEDIES

VAN WILLIAM SHAKESPEARE

REGIE IVO VAN HOVE

COPRODUCTIE HOLLAND
FESTIVAL, DE MUNT, KAAITHEATER,

MUZIEKTHEATER TRANSPARANT,
BLINDMAN | JUN, JUL 18

NA DE REPETITIE / PERSONA

VAN INGMAR BERGMAN

REGIE IVO VAN HOVE

COPRODUCTIE LES THÉÂTRES DE
LA VILLE DE LUXEMBOURG, MAISON
DES ARTS DE CRÉTEIL,
THÉÂTRE DE LA PLACE LIÈGE
SEP 17, JAN, APR 18

OTHELLO

VAN WILLIAM SHAKESPEARE

REGIE IVO VAN HOVE

NOV 17

DAGBOEK VAN EEN VERDWENENE

COMPONIST LEOŠ JANÁČEK,

ANNELIES VAN PARYS

REGIE IVO VAN HOVE

PRODUCTIE MUZIEKTHEATER
TRANSPARANT

COPRODUCTIE TONEELGROEP

AMSTERDAM, KLARAFESTIVAL,

DE MUNT, KAAITHEATER,

LES THÉÂTRES DE LA VILLE DE

LUXEMBOURG, OPERADAGEN

ROTTERDAM

DEC 17, JAN, FEB, MRT 18

LA VOIX HUMAINE

VAN JEAN COCTEAU

REGIE IVO VAN HOVE

MRT 18

–

TA-JUNIOR

OEDIPUS JR.

NAAR SOPHOCLES

REGIE ROSA FONTEIN, EMKE IDEMA

APR 18

KINGS OF WAR JR.

NAAR WILLIAM SHAKESPEARE

REGIE KARLIJN BENTHEM,

ROSA FONTEIN

NOV 17

MARIEKE HEEBINK
CLAIRE

CHRIS NIETVELT
SOLANGE

THOMAS CAMMAERT
MEVROUW

toneelgroepamsterdam